

TÜRKİYE
İNSAN HAKLARI
VE EŞİTLİK KURUMU

ADANA F TİPİ YÜKSEK GÜVENLİKLİ KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:
2022/30

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 19.07.2022 tarihli ve 2022/484 sayılı kararıyla oy birliği ile kabul edilmiştir.

KISALTMALAR	2
1. GİRİŞ	3
2. GENEL BİLGİLER	4
2.1.KURUM HAKKINDAKİ GENEL BİLGİLER	5
2.2.ÖZGÜRLÜĞÜNDEN MAHRUM BIRAKILAN KİŞİLER	5
2.3.KURUM PERSONELİ.....	5
3. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER	7
3.1. COVID-19 SALGININA YÖNELİK TEDBİRLER.....	7
3.2. YÖNETİM VE PERSONELİN TUTUMU	8
3.3. FİZİKSEL KOŞULLAR.....	9
3.4. BESLENME	11
3.5. KANTİN	12
3.6. SAĞLIK.....	12
3.7. PSİKO-SOSYAL SERVİS HİZMETLERİ	14
3.8. EĞİTSEL, SOSYAL, KÜLTÜREL, MESLEKİ VE SPORTİF FAALİYETLER.....	16
3.9. ŞİKÂYET PROSEDÜRLERİ	18
3.10.DIŞ DÜNYA İLE ETKİLEŞİM	19
4. TAVSİYELER	20
4.1. Kurum İdaresine Tavsiyeler	20
4.2. Adalet Bakanlığına Tavsiyeler.....	22
4.3. Jandarma Genel Komutanlığına Tavsiyeler	23
4.4. Adana Gençlik ve Spor İl Müdürlüğüne Tavsiyeler	23

KISALTMALAR

ARDEF	: Araştırma ve Değerlendirme Formu
BİSİS	: Bireyselleştirilmiş İyileştirme Sistemi
BM	: Birleşmiş Milletler
CAT	: Birleşmiş Milletler İşkence ve Diğer Zalimane, Gayri İnsani veya Kuçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Sözleřme
CPT	: Avrupa İřkenceyi Önleme Komitesi
COVID-19	: Yeni Korona Virüs Hastalığı
OPCAT	: Birleşmiş Milletler İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Kuçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleřmesi'ne Ek İhtiyari Protokol
PCR	: Polymerase Chain Reaction (Polimeraz Zincir Reaksiyonu)
TİHEK	: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
UÖM	: Ulusal Önleme Mekanizması

1. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK), 6701 sayılı Kanun’la insan onurunu temel olarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.
2. Türkiye, 14 Eylül 2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol (OPCAT)’ü imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından da bağlayıcılık kazanan OPCAT’in amacı: *“Bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*¹
3. OPCAT’in 3’üncü maddesinde, taraf ülkelerde işkence ve kötü muamele ile mücadele amacıyla her türlü alıkonulma mekânlarını ziyaret etmeye yetkili bir ulusal önleme mekanizması (UÖM) kurulması düzenlemiştir. Nitekim 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinin (j) bendi uyarınca TİHEK, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek üzere UÖM olarak belirlenmiştir.
4. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Kanun’un 9’uncu maddesinde yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumlarının tanımı yapılmış olup bu tanıma göre; yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlilerine sahip, firara karşı teknik, mekanik, elektronik ve fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları sürekli kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasların geçerli olduğu sıkı güvenlik rejimine tâbi hükümlülerin bir veya üç kişilik odalarda barındırıldıkları tesislerdir.
5. Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda, TİHEK Kurulu kararı² ve 17.12.2021 tarih ve 6105 sayılı Başkanlık görev emri üzerine, 27.12.2021 tarihinde Adana F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna habersiz bir ziyaret düzenlenmiştir.
6. Ziyaret heyetinde; ... ve Valilik’in görevlendirdiği bir Doktor yer almıştır.

¹ OPCAT, m. 2, m.3 ve 4.

² TİHEK Kurulunun 09/02/2021 tarih ve 147 nolu toplantısında alınan 2021/16 sayılı kararı.

7. Ziyaret, Kurum İkinci Müdürü ile yapılan ön görüşmeyle başlamıştır. İdareden, Kurumda bulunan tutuklu, hükümlü ve hüküm özlü kişilerin koşullara göre sınıflandırma listeleri, Kurumun günlük işleyişi ve Kurum personeli hakkında genel bilgiler alınmış, Kurumdan talep edilen bilgi ve belgelerin listesi İdareye verilmiştir. Ardından Ziyaret Heyeti tarafından; sırasıyla Kurumun mahpusların kabul işlemlerinin yapıldığı kabul odası, revir, hasta kayıtlarının ve ilaçların tutulduğu sağlık odası, kapalı görüşme mahalli, avukat görüşme odaları, kantin, müşahede odaları, kurs alanları, sinema salonu, kütüphane, açık-kapalı spor tesisleri ve kamera odası gezilmiştir.
8. Akabinde ziyaret heyeti ikiye ayrılmış ve farklı suç gruplarının barındırıldığı koşullar gezilerek toplu görüşmeler yapılmıştır. Mahpuslarla görüşmeler; COVID-19 önlemleri ve cezaevi izleme ziyaretlerindeki “zarar vermeme ilkesi” dikkate alınarak koşu havalandırma alanlarında toplu olarak gerçekleştirilmiştir. Kurum görevlileri olmaksızın yapılan görüşmelerde öncelikle TİHEK hakkında genel bilgi, ziyaretin amacı ve kapsamı mahpuslara aktarılmış; gezilecek koşulların rastgele seçildiği ve ziyaret sonucunda gizliliğe riayet edilerek rapor tanzim edileceği bilgisi verilmiştir.
9. Sonrasında, doktor ve psikolog ile özel görüşmeler gerçekleştirilmiş ve İdare ile geri bildirim toplantısı yapılmıştır. Ziyaret sonrasında hazırlanacak raporun Kurum İdaresi ve diğer ilgili makamlar ile paylaşılarak tavsiyelerin Kurumumuz tarafından takip edileceği ve takip ziyaretlerinin de yapılabileceği bilgisi verilmiş; ilgili bilgi ve belgeler alınarak ziyaret sonlandırılmıştır.
10. TİHEK tarafından ziyaret sonrasında düzenlenen bu rapor, Adana F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna gerçekleştirilen ziyaret neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.
11. Ziyaretin gerçekleştirilmesinde, ziyaret süresince her türlü kolaylığın sağlanmasında, ziyaretin bitimine müteakip İdare ile yapılan görüşmelerde acil olarak iletilen tavsiyelerin yaşama geçirilmesi için devam eden diyalog süreci ile işkence ve kötü muamelenin önlemesi için gerekli iş birliğine yönelik Kurum İdaresinin açık tutumu tarafımızca olumlu olarak değerlendirilmiştir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1.KURUM HAKKINDAKİ GENEL BİLGİLER

12. Adana F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu yaklaşık 19.000 m² alana sahiptir.
13. Kurumda, üç kişilik 103 adet ve tek kişilik 59 adet olmak üzere 162 koğuş bulunmakta olup toplam 368 adet yatak mevcuttur. Her koğuş; bir adet ortak yaşam alanı (mutfak ve oturma alanı), tuvalet ve banyo bölümü, yatakhane bölümü ve bahçe/havalandırma bölümü şeklinde dört bölümden oluşmaktadır.
14. Kurumun ısınması merkezi sistem (doğalgaz) ile sağlanmaktadır.
15. Kurumda; 2 süngerli oda (yumuşak oda), 2 aile görüş odası, 30 kapalı görüş odası, 9 avukat görüş odası, 4 açık görüş alanı, 2 açık spor alanı, 1 kapalı spor alanı, kütüphane, konferans salonu ile 6 derslik bulunmaktadır.
16. Kurumda 384 adet kamera bulunmaktadır. Kameraların görüş alanları; koğuş içleri hariç olmak üzere ana koridorlar, ara koridorlar, üst koridorlar, mahkûm kabul giriş bölümü, çevre güvenlik alanları, çatı ve oda havalandırmalarının bahçeleridir.
17. Kuruma alınan eşyaların kontrolüne yönelik ilgili mevzuat gereği ceza infaz kurumlarına girişi yasak olan eşyaların içeriye alınmasının engellenmesi amacıyla bina girişinde duyarlı kapı ve X-Ray cihazı bulunmaktadır. Kuruma gelen ziyaretçilerin duyarlı kapıdan geçirildikten sonra elle de üst aramaları yapılmaktadır.

2.2.ÖZGÜRLÜĞÜNDEN MAHRUM BIRAKILAN KİŞİLER

18. 368 kişi kapasiteli olarak belirlenen Kurumda; ziyaret tarihi itibariyle 224 hükümlü, 105 hüküm özlü ve tutuklu olmak üzere toplam 329 mahpus³ barındırılmaktadır.
19. Kurumda; 4 fiziksel engelli⁴ ve 24 yabancı mahpus bulunmakta, çocuk ve kadın mahpus ise bulunmamaktadır. Kurumda kalan en yaşlı mahpus 63 yaşındadır.
20. Ziyaret tarihinde Kurumda İdare ve Gözlem Kurulu kararı ile tek kişilik odada kalan 4 mahpus bulunmaktadır.

2.3.KURUM PERSONELİ

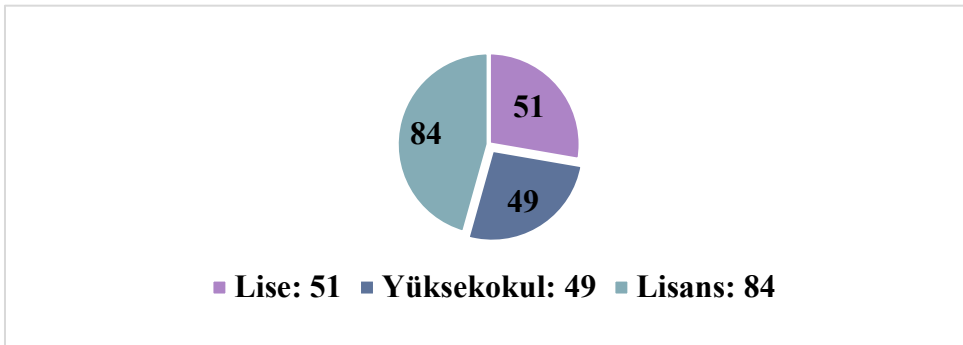
21. Kurum personeline ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

³ Raporda yer alan “mahpus” kelimesi, ceza infaz kurumlarında özgürlüğünden mahrum bırakılan tutuklu, hükümlü ve hüküm özlü kelimelerinin her üçünü de barındıran çatı bir kavram olarak kullanılmıştır.

⁴ Sağ dirsek altı ampute, sağ bacak diz altı ampute, sol kol dirsek üstü ampute ve iki diz altı ampute olan 4 fiziksel engelli mahpus.

UNVANI	MEVCUT KADRO
Kurum Müdürü	1
Kurum İkinci Müdürü	2
Sayman	1
Öğretmen	1
Psikolog	1
Sosyal Çalışmacı	1
Diş Tabibi (geçici görevli)	1
İdare Memuru	3
Teknisyen	2
Teknisyen Yardımcısı	1
İnfaz Koruma Baş memuru	7
İnfaz Koruma Memuru	150
Bilgisayar İşletmeni	2
Hizmetli (geçici görevli)	1
Memur	1
Sağlık Memuru	2
Cezaevi Kâtabi	3
Şoför	4
TOPLAM	184

22. Kurum personelinin eğitim durumları aşağıdaki grafikte belirtilmiştir.

23. Kurumdaki personel; hafta içi (08.00 – 17.00) gündüz çalışma sistemi ve (08.00-20.00 / 20.00 – 08.00) vardiya sistemi olmak üzere iki farklı mesai sisteminde çalışmaktadır.

24. İnsan Hakları Eylem Planı kapsamında Cumhurbaşkanlığı Uzaktan Eğitim Kapısı sistemi üzerinden ceza infaz kurumları ve denetimli serbestlik müdürlüklerinde görevli personele “İnsan Hakları”, “İnsan Hakları Temelinde İş Yerinde Cinsiyet Eşitliği”, “İnsan Hakları ve Kamu Denetçiliği Kurumu Bağlamında İyi Yönetim İlkeleri” ve “İnsan Hakları Çerçevesinde Etik” konulu derslerin, Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisince Kuruma bildirildiği ve anılan eğitim programlarına personelin katılım sağladığı ifade edilmiştir.
25. Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu olması sebebiyle Kurumda ağırlıklı olarak terör suçundan hükümlü olan mahpusların barındırıldığı, bu nedenle de görevli personelin “Terör Uzmanlaşma Eğitimleri” aldığı ifade edilmiştir. Kurumdaki personelin mahpuslara yaklaşımları konusunda gerekli donanım ve bilgiye sahip olduğu da aktarılmıştır.
26. Heyetimizce Kurumda görev yapan personelin Bakanlık tarafından verilen hizmet içi eğitimlerini tamamlayabilmeleri için uzaktan eğitim salonlarının oluşturulduğu görülmüştür.

3. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

3.1. COVID-19 SALGININA YÖNELİK TEDBİRLER

27. COVID-19 salgını nedeniyle ceza infaz kurumlarında kapalı-açık görüşlerin yaptırılmadığı dönemde, İdare ve Gözlem Kurulu kararı ile mahpuslara haftalık 10 dakikalık ek telefon görüş hakkı tanınmıştır.
28. Heyetimizce, mahpusların görebileceği alanlara asılmak üzere pandemiye ilişkin bilgileri içeren afişlerin temin edildiği gözlenmiştir.
29. İdare, pandemi döneminde Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünce bildirilen tedbirler kapsamında kronik rahatsızlığı bulunan, 24-32 haftalık hamile olan ve 60 yaş üzeri personele idari izin kullandırmıştır. Ek olarak pandemi süresince bazı dönemlerde esnek çalışma sistemi uygulanarak personel sirkülasyonu azaltılmaya çalışılmıştır.
30. Kurumdaki personel, pandemi döneminde virüsün mahpuslara bulaş riskini önlemek amacıyla; *7 gün evde izolasyon-7 gün kurumda yatılı çalışma-7 gün izin* şeklinde çalışmış, göreve başlamadan önce 7 gün evde izolasyona tabi tutulmuştur. İzolasyonlu çalışma döneminde; Kurumda barındırılan personel için uygun ve rahat koşulların oluşturulmasına azami özen gösterildiği ve Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün pandemi tedbirlerine ilişkin genelgelerine uygun olarak maske, mesafe, hijyen kurallarına dikkat edilmesinin sağlandığı ifade edilmiştir.

31. Bakanlık bünyesinde çalışan infaz koruma memurlarının 15.11.2021 tarihi itibarı ile karantina nöbeti uygulamasına son verilmiştir. Kurumda aşı olan personel normal vardiyasına devam etmekte, aşı olmayan personelden ise haftada iki gün PCR testi yaptırmaları istenmektedir.
32. Kuruma nakil ve tutuklama gibi nedenlerle kabulü yapılan veya hastane, mahkeme gibi Kurum dışına çıkıp tekrar gelen mahpuslara hala 14 gün karantina (izolasyon) tedbiri uygulanmaktadır.
33. Mahpuslardan belirti gösterenlere, doktor muayenesi yapıldıktan sonra uygun görülmesi halinde PCR testlerinin yaptırıldığı ve test sonucu pozitif çıkanların ayrı bir koğuştaki karantinaya alındığı, ayrıca pozitif vaka çıkan koğuşun da temaslı kabul edilerek koğuştaki diğer mahpusların belirti takiplerinin doktor ve sağlık memurları tarafından yapıldığı aktarılmıştır. Salgın döneminde risk grubunda olan mahpuslara, revirden faydalanma ve hastane sevki ve aşılama konularında öncelik tanınmasına dikkat edildiği eklenmiştir.
34. Bulaşın önlenmesi amacıyla Kuruma ateş ölçer, dezenfeksiyon malzemeleri, eldiven ve maske temini yapıldığı ve pandemi tedbirleri kapsamında mahpuslara haftalık; çamaşır suyu, yersil, bulaşık deterjanı gibi temizlik malzemelerinin dağıtıldığı tespit edilmiştir.

3.2. YÖNETİM VE PERSONELİN TUTUMU

35. Kuruma kabul işlemlerinde; öncelikle mahpusların kimlik tespiti ve dosya kontrollerinin yapıldığı, eşya aramalarının kamera görüş açısında gerçekleştirildiği, üst araması sırasında mahpuslara tek kullanımlık önlük verildiği ve Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in 34'üncü maddesine uygun şekilde; mahpuslara arama elbisesi giydirilerek, önce bedenin üst kısmındaki giysilerin çıkarttırılıp giydirildiği; sonra aynı sürecin bedenin alt kısmındaki giysiler için de tekrarlanarak arama yapıldığı ifade edilmiştir.
36. Detaylı arama sırasında; mahpusların bedenlerine dokunulmamasına özen gösterildiği, aramanın mümkün olan en kısa süre içinde bitirmeye çalışıldığı da eklenmiştir. Ayrıca mahpuslara BİSİS ve değerlendirme formlarının doldurtulduğu, mahpusun parmak izi alınarak UYAP sistemine yüklendiği belirtilmiştir. Bu işlemlerin tamamlanmasının ardından ihtiyaca göre mahpuslara gerekli nevresim takımı, battaniye, yastık, tabak, kaşık, yatak verilerek uygun görülen koğuşa yerleştirildikleri ifade edilmiştir. Son bir yıl içerisinde mahpus kabulündeki aramalara ilişkin herhangi bir şikâyet bulunmadığı anlaşılmış, mahpuslarla yapılan görüşmelerde de arama işlemleri hakkında bir şikâyet Heyetimize iletilmemiştir.

37. Mahpuslar, Kuruma kabulde kendilerine yeterince bilgilendirme yapılmadığını ifade etmişlerdir. Heyetimiz tarafından gerçekleştirilen geri bildirim toplantısında bu hususu İdare ile paylaşılmış, ayrıca farklı dillerde bilgilendirme formları hazırlanarak kabul işlemleri sırasında bunların yabancı mahpuslara dağıtılabileceği önerisinde bulunulmuştur.
38. Kurumdaki sayımlar; iç yönetmelik uyarınca güvenlik ve gözetim servisi görevlilerinden oluşan ekipler tarafından sabah, öğle ve akşam olmak üzere günde üç defa yapılmaktadır. Sayımlar, nöbetçi İkinci Müdür başkanlığındaki sorumlu infaz ve koruma baş memuru ile infaz ve koruma memurları tarafından koğuşların alt katında yapılmaktadır.
39. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde; Kurum dışına sevk edildikleri sırada Jandarma kolluk personeli tarafından gerçekleştirilen aramaların mevzuata uygun yapılmadığı belirtilmiştir.
40. Kurumda kendisine ve çevresine zarar verme olasılığı bulunan mahpusların⁵ bulunduğu, personelin bu kişilerin etkisiz hale getirilmesi noktasında sakinleşmeleri için gerekli hallerde yumuşak odaya götürüldükleri dile getirilmiştir.
41. Kurumun işleyişine veya diğer mahpuslara yönelik gerçekleştirilen olumsuz tutumlar nedeniyle; olaylara karışan mahpuslar hakkında idari soruşturma başlatılmakta, vuku bulan olayların adli yönü olması halinde ise; Adana Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmaktadır. Söz konusu eylemler hakkında 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Kanun'un 38. – 44. maddeleri uyarınca mahpuslara disiplin cezası verilmektedir. Mahpusların da verilen bu disiplin cezalarına karşı İnfaz Hâkimliğine itiraz hakkı bulunmaktadır. Son bir yılda Kurumda 210 adet disiplin dosyasında 296 mahpusun disiplin cezası aldığı bilgisi edinilmiştir.

3.3. FİZİKSEL KOŞULLAR

42. Kurum geneli haftada bir gün dezenfekte edilmekte ve Kurum koğuşlarına yeteri miktarda tek kullanımlık maske, sıvı sabun, çamaşır suyunun verilmektedir. Koğuşunun temizliğini yapamayacak durumda olan mahpusların odalarının temizliğinin iç hizmetlerde çalıştırılan mahpuslar tarafından yapılmaktadır.
43. Kuruma ayda bir kez böcek (haşere) ilaçlamasının yapıldığı belirtilmiş olup ilaçlamaya ilişkin evraklar Kurum İdaresinden istenmiş ve rutin olarak ilaçlamanın yapıldığı anlaşılmıştır.

⁵ Ceza infaz kurumlarında adli 9/3 olarak tabir edilen hükümlüler - 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununun 9. Maddesinin üçüncü fıkrası: "Eylem ve tutumları nedeniyle tehlikeli hâlde bulunan ve özel gözetim ve denetim altında bulundurulmaları gerekli olduğu saptananlar ile buldukları kurumlarda düzen ve disiplini bozanlar veya iyileştirme tedbir, araç ve usullerine ısrarla karşı koyanlar bu kurumlara gönderilirler."

44. Kurumda berber olarak görev yapan bir kişi bulunmaktadır. Ziyaret Heyeti hafta içi sekiz saat hizmet veren Kurum berber salonunu gezmiş ve berber kayıt defterini incelemiştir. Her mahpusun ayda bir kez tıraş hakkının bulunduğu, pandemi döneminde koğuşlara tıraş makinesi verildiği, mahpusların sakal tıraşlarını kendilerinin yaptıkları; ancak engelli olan ya da alerjik cilt yapısı sahip olan mahpusların tıraşlarının Kurum görevlileri tarafından yapıldığı belirtilmiştir.
45. Kurumun şebeke suyu analizlerinin, düzenli olarak üç ayda bir alınan numunelerle Halk Sağlığı Laboratuvarlarında yaptırıldığı ve Kurumda 24 saat kesintisiz şekilde sağlıklı suya erişimin sağlandığı görülmüştür. İdare tarafından, musluktan akan suyun içme suyu olarak da kullanılmaya uygun olduğu aktarılmıştır. Kurumda mahpusların su kullanım cetvelini ve limitini gösterir su otomasyonu sistemi kullanıldığı da görülmüştür.
46. İdarece, her gün bloklara birer saat yeteri miktarda sıcak su verildiği ifade edilmişse de mahpuslardan koğuşların mevcudu nedeniyle sıcak su saat aralığında kendilerine sıra gelmediğinden duş almalarının zorlaştığı şikâyetleri alınmıştır. Ayrıca Kurumda sıcak su kullanımı için anons yapılmaktadır. Fakat görüşülen mahpuslar, sıcak su anonsu ile su dağıtımının başlaması arasındaki zaman aralığının çok kısa olması sebebiyle duş için hemen hazırlanamadıklarına ilişkin şikâyetlerini Heyetimize ilemişlerdir.
47. Kurumda çamaşırhane bulunmaktadır. Pandemi öncesinde İdare bu hizmeti mahpuslardan ücret almaksızın karşılamakta iken pandemi nedeniyle ziyaret tarihinde mahpusların çamaşırlarını koğuş içinde kendilerinin yıkadıkları görülmüştür. Ancak engelli koğuşunda kalan kişilerin çamaşırlarını kendilerinin yıkamakta zorlandıkları anlaşıldığından özellikle bu kişilere İdare tarafından çamaşır yıkama hizmeti sağlanabileceği değerlendirilmiştir.
48. Adana Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulunun, Kurum hakkında düzenlemiş olduğu 31.08.2019 tarihli raporundaki tavsiyeler bölümünde; “Kurum koğuş bahçe duvarlarının bakım ve onarımının yapılması” tavsiye edilmiş ve Kurumun bu onarımın yaptığı bilgisi Heyetimizle paylaşılmıştır.
49. Görüşme yapılan mahpusların bazılarında koğuş içlerine geri dönüşüm kutuları yerleştirilmesi talebi alınmıştır.
50. Kurumda her koğuşa ait havalandırma bahçesi bulunmaktadır. Bahçe kapıları; sabah sayımı ile birlikte açılmakta ve akşam mevsimine göre havanın kararması dikkate alınarak kapatılmaktadır. İnfaz rejimi nedeniyle tekli koğuşlarda kalan ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası olan mahpusların havalandırmaya çıkış saatleri ise Kurum İdare ve Gözlem Kurulu kararı ile belirlenmektedir. Bu mahpuslar bahsedilen kararlardaki saat aralıklarında havalandırmadan faydalanabilmektedir.

51. Mahpusların kendilerine ve diğer mahpuslara zarar vermesini önlemek için tutulduğu ve 24 saat kamera ile izlenen iki adet süngerli (yumuşak oda) bulunmaktadır. Odada bulunan havalandırma amaçlı camlar tavana yakın olup mahpusların kendilerine zarar vermek için ulaşamayacağı bir seviyede bulunmaktadır. Ziyaret tarihinde odaların genel olarak temiz tutulmadığı ve her iki odada da kötü bir kokunun olduğu Heyetimizce tespit edilmiştir.
52. Pandemi önlemleri sebebiyle avukat görüşme odalarında mahpusun bulunduğu alan ile avukatın bulunduğu alanın arasına şeffaf bir bölme yerleştirildiği görülmüş, avukatların getirdikleri evrakları şeffaf bölmenin kenarında bulunan boşluktan mahpuslara verebildikleri tespit edilmiştir.
53. Kurum koridorlarında bulunan mahpusların kullanımına tahsis edilen telefonların bakımlarının düzenli yapılarak arıza bildirimlerinin hemen değerlendirildiği belirtilmiştir. Ziyaret esnasında bir telefonda görülen arıza Kurum İdaresine bildirilmiş, ziyaret sonunda yetkili tarafından gerekli tamiratın yapıldığı bilgisi verilmiştir.
54. Kapalı-açık görüş mahalleri, avukat görüş odası ve SEGBİS görüşmelerinin yapıldığı odalar Heyetimiz tarafından gezilmiş; odaların yeterli fiziki koşullara ve görüşme gizliliğini sağlayacak şekilde ses yalıtımlarına sahip oldukları gözlenmiştir.

3.4. BESLENME

55. Kurumun yemekleri, Adalet Bakanlığı tarafından belirlenen günlük iye bedeli göz önünde bulundurularak, haftalık yemek listesine göre Adana 1 Nolu Açık Ceza İnfaz Kurumunca hazırlanmaktadır. Kuruma teslim edilen yemeklerin dağıtım koşušta kalan mahpus sayısına göre belirlenmekte ve görevli memur eşliğinde koşuşlara dağıtım gerçekleştirilmektedir.
56. Mahpuslara uzman doktordan aldıkları raporlara istinaden diyet yemekleri verilmekte, çölyak hastası olan mahpuslara glütensiz yemekler hazırlanmakta, aynı zamanda vejetaryen/vegan mahpuslara da ayrı bir yemek listesi oluşturulmaktadır. Kurumda bir çölyak hastası iki vejetaryen beslenme şekli olan mahpus bulunmaktadır.
57. Yapılan görüşmelerde Kurumda çıkan yemeklerin lezzetsiz olduğundan ve tekrarlayan şekilde-az miktarda verildiğinden ve karbonhidrat ağırlıklı olduğundan yakınılmıştır. Ancak Heyetimizce Kurumda öğle yemeği yenilmiş ve ziyaret tarihindeki menünün yeterli olduğu görülmüştür. Bununla birlikte aylık menü listesindeki çeşitliliğın de uygun olduğu değerlendirmesi yapılmıştır.

3.5. KANTİN

58. Kurumda, mahpusların ihtiyaçlarını karşılayabileceği bir adet kantin bulunmaktadır. Mahpusların personele iletildiği ihtiyaçlarını içeren listelerdeki ürünler, görevlilerce kantinden temin edilerek mahpuslara ulaştırılmaktadır.
59. Kantinden alma zorunluluğu olmaksızın mahpusların dışardan gelen iç çamaşırı ve terlik kargolarının da kabul edildiği İdarece belirtilmiştir. Kurum kantininde koğuşunda muhabbet kuşu besleyen mahpuslar için kuşyemi ve ilaçlarının da satıldığı görülmüştür.
60. Kurum kantininde sebze ve meyve hariç yaklaşık 400 çeşit ürün satılmakta, haftalık olarak il halinden getirilen meyve sebzelerin de satışı yapılmaktadır. Kantinde Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik'in 15'inci maddesine istinaden oda ve eklentilerinde stok oluşturmayacak, kişi ve toplum sağlığını tehdit etmeyecek ve Kurum güvenliğini tehlikeye düşürmeyecek tarzda ürünlerin satıldığı ifade edilmiştir.
61. Satışı yapılan ürünlere ait kantin ürün ve fiyat listesi güncellenerek aylık olarak koğuşlara dağıtılmakta ve yeni satışa başlanan ürünler Kurumun anons sistemi üzerinden mahpuslara duyurulmaktadır. Heyetimiz tarafından, kantin fiyat satış listesi incelenmiş olup ürün fiyatlarının dış piyasa ile uyumlu olduğu tespiti yapılmıştır.
62. Görüşme yapılan mahpusların kantindeki meyve-sebze çeşitliğinin az olduğu şikâyetleri bulunmaktadır. Mahpuslardan satışa sunulan ürünlerin arasına brokoli ve havuç gibi çeşitli sebzelerin eklenmesi ve özellikle gıda ürünlerinin çeşitlerinin artırılması talepleri alınmıştır. İlâveten kantinde satılan ısıtıcıların çabuk bozulduğu, bu nedenle de yüksek meblağlarda tamir ücreti ödemek zorunda kalındığından yakınılmıştır.

3.6. SAĞLIK

63. Sağlık servisinde sunulan hizmetler; mahpusların muayenesi, teşhis, hastaneye sevk, reçete düzenleme, ilaç temini ve dağıtımından oluşmaktadır. 24 saat kesintisiz hizmet veren revirde iki sağlık memuru bulunmaktadır. Kurumda haftanın üç günü (Pazartesi, Çarşamba ve Cuma) 09.00-12.00 saatleri arasında aile hekimliği hizmeti ve haftanın iki günü (Pazartesi ve Çarşamba) 13.00-17.00 saatleri arasında uzman psikiyatri hekim tarafından poliklinik hizmeti verilmektedir. Ayrıca Kurum revirinde ilk yardım eğitimi almış dört infaz koruma memurları 7/24 vardiyalı olarak görev yapmaktadır.
64. Revirde görev değişimi esnasında personelin takip edebilmesi amacıyla intihar riski bulunan, yeşil veya kırmızı reçeteli ilaç kullanan, ciddi kronik rahatsızlığı bulunan mahpusların bilgilerinin yer aldığı panonun asılı olduğu görülmüştür. Söz konusu panonun risk grubundaki

veya psikolojik rahatsızlığı olan mahpusların takibini kolaylaştırdığı, öte yandan revirde görev almayan Kurum personeline ve muayeneye edilen diğer mahpuslarca görülebilir olması dikkate alındığında hasta mahremiyeti ilkesi bakımından uygun olmadığı kanaati bulunmaktadır.

65. Kurumda daimî diş hekimi bulunmakta ve hafta içi her gün mahpusların muayene-tedavi işlemlerini gerçekleştirmektedir. Diş muayenehanesinde bulunan tedavi malzemelerinin sterilizasyon otomasyonu ile sterilize edildiği belirtilmiş, sterilizasyon kayıtları incelendiğinde malzemelerin her kullanımında sterilizasyon işleminden geçirildiği görülmüştür. Muayenehanede Salı ve Perşembe günleri muayene diğer günler ise dolgu, çekim gibi basit tedavi işlemlerinin yapıldığı, röntgen cihazı bulunmaması nedeniyle kanal işlemi ya da cerrahi müdahale gereken hasta-mahpusların diş hastanesine sevk edildikleri belirtilmiştir.
66. Kurumda 2021 yılı içerisinde sağlık servisi tarafından gerçekleştirilen muayene ve Kurum dışına yapılan sevklerle ilişkin sayısal bilgilere aşağıdaki tabloda yer verilmiştir:

Aile hekimliği tarafından yapılan muayene	5560
Aile hekimliği tarafından Kuruma kabulde yapılan muayene	258
Aile hekimliğince diğer basamak sağlık kuruluşlarına yapılan sevk	686
Psikiyatri polikliniğine sevk	161
Diş hekimliği tarafından yapılan muayene	870
Diş hekimliğince diğer basamak sağlık kuruluşlarına yapılan sevk	130

67. Görüşme yapılan mahpuslar, Kurumda sağlık şikâyetlerinden dolayı yapılacak işlemler için dilekçe yazmaları ile birlikte sağlık hizmetlerine erişebildiklerini, bu anlamda sunulan hizmetten memnun olduklarını ifade etmişlerdir.
68. Kurumda bulaşıcı hastalıklara karşı gerekli tetkik ve tedavilerin düzenli bir şekilde sürdürüldüğü, Kurumda görevli aile hekimi tarafından salgın hastalık şüphesi olan mahpusların muayenelerinin yapıldığı ve hekimin lüzum görmesi halinde hasta-mahpusun derhal devlet hastanesinin ilgili polikliniklerine sevk işlemlerinin yapıldığı bilgisi verilmiştir. Pandemi dönemi öncesinde mahpuslar için verem taraması yapıldığı, ancak pandemi döneminden itibaren genel bir sağlık taramasının yapılmadığı ve bu taramanın yapılması için Adana İl Sağlık Müdürlüğüne yazılı talepte bulunulduğu ifade edilmiştir.
69. Kurum doktoru tarafından yapılan muayene neticesinde izolasyon önlemlerine dikkat edilerek Kurum sağlık personeli ve jandarma eşliğinde en kısa sürede ikinci basamak sağlık kuruluşuna mahpusların sevk işlemleri yapılmaktadır.

70. Hastane sevki nedeniyle Kurum dışına çıkan mahpuslar dönüşlerinden itibaren on dört gün karantinada tutularak süreç sonunda PCR testleri yaptırılmaktadır. İdarece, Kuruma geldiklerinde karantinaya alınmamak istedikleri için hastaneye sevk işlemlerini reddeden mahpusların bulunduğu belirtilmiştir.
71. Kurum sağlık memuru ve infaz koruma memuru eşliğinde gününde ve saatinde düzenli olarak ilaçlara mahpusların erişiminin sağlandığı, kronik hastalığı bulunan mahpuslara, ilaçların eksiksiz ve bekletilmeden verildiği ve düzenli tıbbi tahliller yapılarak hastalıklarının son durumu hakkında değerlendirmelerin zamanında yapıldığı ifade edilmiştir.
72. Engelli koğuşunda bulunan mahpuslarla yapılan görüşmede; bazı mahpusların Kurum revirinde tedavi olmayı reddetmeleri nedeniyle koğuşta kalan diğer mahpuslarca pansumanlarının yapıldığı ve İdarece pansuman malzemelerinin kendilerine geç teslim edilmesi dolayısıyla mağduriyet yaşadıkları ifade edilmiştir.
73. Pandemi döneminde Kurumda toplamda yedi pozitif vakanın görüldüğü ve ziyaret tarihine kadar salgın sebebi ile herhangi bir vefatın yaşanmadığı belirtilmiştir. 300 mahpusa COVID-19 aşısının yapıldığı ve 24 mahpusun ise aşı olmayı reddettiği bilgisi alınmıştır. Ayrıca aşı olmayan mahpusların açık görüşlere çıkarılmadığı; ancak ziyaretçilerde aşı şartının aranmadığı hususları eklenmiştir.
74. Ziyaret tarihinde Kurumda taşıyıcı dört Hepatit B ve bir Hepatit C hasta-mahpus barındırılmaktadır. İdare tarafından hasta-mahpusların koğuş arkadaşlarına mevcut durum hakkında bilgilendirmelerin yapıldığı anlaşılmıştır.
75. 2021 yılı içerisinde 78 mahpusun açlık grevinde olduğu, grevdeki kişilere B Vitamini ve tatlı sıvı kiti temin edildiği ve 5550 kez muayene işlemlerinin gerçekleştirildiği bilgisi verilmiştir.

3.7. PSİKO-SOSYAL SERVİS HİZMETLERİ

76. Psiko-sosyal servisin sunduğu hizmetler; mahpuslarla bireysel görüşmeler yapmak, grup çalışmaları yapmak, gözlem ve sınıflandırma formu düzenlemek, durum bildirim formu düzenlemek, ruhsal takip görüşmeleri yapmak ve kriz anından sonra takip görüşmeleri gerçekleştirmektir.
77. BİSİS⁶, üç aşamadan oluşmaktadır. Proje kapsamında ilk olarak, Kurum kabul biriminde görevli ve eğitimli infaz ve koruma memuru tarafından “ARDEF- Kurum Kabul Formu”

⁶ Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından ruh sağlığı problemleri olan hükümlü/tutukluların personel tarafından erken dönemde tanınması ve psiko-sosyal yardım ve sağlık servisi personelinin eğitimi amacıyla “Ceza İnfaz Kurumlarında Ruh Sağlığı ve Bağımlılık Hizmetlerinin İyileştirilmesi Projesi” geliştirilmiş, bu proje kapsamında “Araştırma Değerlendirme Formu” (ARDEF) ve “Yapılandırılmış Ruhsal Değerlendirme ve Bireysel Müdahale Programı” (YARDM) oluşturulmuştur.⁶ Ruhsal sorunların ve bağımlılık ile

doldurulmakta, sonrasında Psiko-sosyal yardım servisinde görevli ve eğitimli infaz ve koruma memuru tarafından da “ARDEF- Psiko-Sosyal Memur” formu doldurulmakta ve son olarak Psiko-sosyal yardım servisinde görevli psikolog ve/veya sosyal çalışmacı tarafından “Psiko-sosyal Uzman Formu” doldurularak hükümlünün risk ve ihtiyaçları belirlenmektedir. Sonuçlara göre her hükümlü-tutuklu için bireyselleştirilmiş psiko-sosyal destek ve müdahale programı hazırlanması gerekmektedir.

78. Kurumda tam zamanlı bir psikolog ve bir sosyal çalışmacı mevcuttur. Yine Kuruma haftada bir gün (Salı) ruh sağlığı merkezinden görevlendirilen psikiyatristin geldiği belirtilmiştir.
79. Psiko-sosyal serviste intihar teşebbüsü bulunan veya intihar riski yüksek olan mahpuslar ile vaka toplantılarının yapıldığı ve bu mahpusların yakından takip edildikleri belirtilmiştir. Ayrıca servis personelinin hem mahpusların talebi ile hem de kendi belirledikleri kişilerle bireysel toplantılar gerçekleştirdikleri bilgisi alınmıştır.
80. Kurumun Psiko-sosyal servisinin 2021 yılı içerisinde yapmış olduğu görüşme ve faaliyetlerin sayıları aşağıdaki tabloda bulunmaktadır:

ARDEF sayısı	329
Servis tarafından yapılan bireysel görüşme	604
Aile araması	179
Açılan grup çalışması	5
Vaka toplantısı	16
Servis tarafından yapılan bireysel görüşme (personel)	107
Konferans	3

81. Psikiyatrik ilaç kullanan mahpusların ilaçlarının, her gün saatinde sağlık memuru veya infaz koruma memurları refakatinde mahpuslara verildiği gözlenmiştir.
82. Maddi durumu yetersiz olan mahpuslara ilgili yardım kuruluşları hakkında bilgilendirme yapılarak yönlendirmelerde bulunmaktadır. Kurum tarafından maddi durumu yetersiz olan mahpuslara giyecek yardımı da yapılmaktadır.
83. Kurumda Psikoz teşhisli bir mahpus bulunmaktadır. Mahpus ile yapılan görüşmede, mahpusun hastalığı nedeniyle mahpusla sağlıklı ve karşılıklı bir iletişim kurulamamıştır.

ilgili sorunların önlenmesi, rehabilite edilmesi veya tedavisi için de ceza infaz kurumlarında en sık görülen 26 farklı ruhsal ve davranışsal sorunlar için “Bireysel Müdahale Programları” (BİSİS) geliştirilmiştir.

Ziyaret Heyetince mahpusun ihtiyaçlarına uygun bir şekilde psikiyatrik tedavi görmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

3.8. EĞİTSEL, SOSYAL, KÜLTÜREL, MESLEKİ VE SPORİF FAALİYETLER

- 84.** Kurum kütüphanesinde 6150 kitap bulunmaktadır. Mahpuslar dilekçe ile başvurarak kütüphaneden faydalanabilmektedir. Son bir yılda 4821 adet kitap ödünç verilmiştir. Heyetimizce kütüphane gezilmiş ve farklı dilde (İngilizce roman, Arapça dini kitap) kitapların kütüphanede mevcut olduğu görülmüştür.
- 85.** Ek olarak, Adana İl Halk Kütüphanesinden kitap temini yapılabilmekte olup son bir yılda 300 kitap halk kütüphanesinden ödünç alınmıştır. Dış kantin aracılığıyla alınan ve dışarıdan mahpuslara hediye gelen toplam 3562 yayın da İdarece incelenerek mahpuslara dağıtılmıştır.
- 86.** Kurumda kalan mahpusların koğuşlarında (10 kitap kendilerine ait, 3 kütüphaneye ait ve 3 tane de İl Halk Kütüphanesine ait) toplam 16 kitap bulundurma hakkı vardır. Kendileri ile görüşme yapılan mahpuslarca kitap değişimlerinin ayda 1 defa yaptırıldığı ve kitap değişiminin ancak ellerinde bulunan kitapların iade edilmesi ile mümkün olabildiği ifade edilmiştir.
- 87.** Kurumda eğitim ve öğretim faaliyetleri kapsamında; mahpuslar arasında 5 kişi Açık Öğretim Ortaokulu, 33 kişi Açık Öğretim Lisesi, 20 kişi Açık Öğretim Fakültesi, 1 kişi Ankara Üniversitesi Uzaktan Eğitim İlahiyat Lisans Tamamlama ve 1 kişi Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi olmak üzere toplam 60 öğrenci-mahpus eğitim görmeye devam etmektedir.
- 88.** 2021 yılı içerisinde kurslara katılım sağlayan mahpusların sayıları aşağıdaki tabloda belirtilmiştir:

Guaj Boya Kursu	8
Saç-Sakal Kesimi Kursu	12
Kur'an-ı Kerim Kursu	12

- 89.** İdare tarafından, salgın döneminde açık havada spor faaliyetlerine devam edildiği, her mahpusun ayda bir defa bir saat açık spor faaliyetlerinden yararlandırıldığı ve pandemi tedbirlerinin gevşetilmesiyle beraber her mahpus için kapalı spor alanından da faydalanma olanağı olacak şekilde ayda iki defa ve toplam iki buçuk saat olarak faaliyetlerin programlandığı bilgisi verilmiştir.
- 90.** Adana Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulunun, Kurum hakkında düzenlemiş olduğu 31.08.2019 tarihli raporundaki tavsiyeler bölümünde; "Kurumdaki sportif faaliyetlerin artırılması" tavsiye edilmiştir. Bu tavsiyenin yerine getirilmesi için İdarece spor malzemesi

ihtiyaç listesi belirlenerek, Protokol gereği 14.11.2019 tarihinde Adana Cumhuriyet Başsavcılığı ile Adana Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü arasında bir toplantı gerçekleştirilmiş ve Kurumun ihtiyacı olan malzeme listesi Adana Gençlik ve Spor İl Müdürlüğüne iletilmiştir. Ancak Kurum İdaresi, söz konusu malzemelerin teminine yönelik herhangi olumlu bir dönüş alınmadığından Kurum imkânları dâhilinde kısıtlı miktarda spor malzemesi satın alındığını ifade etmiştir.

91. Mahpuslardan bazıları ayda bir bazıları ise 15 günde bir spor yapabildiklerini, bunun yanında spor faaliyeti için kapalı ya da açık alan tercihlerinin alınmadığını ifade etmişlerdir. Yine aynı avluyu kullanmalarına rağmen pandemi önlemleri gerekçe gösterilerek farklı koğuştaki diğer mahpuslar ile birlikte spor faaliyetlerine çıkarılmadıklarından yakınmışlardır.
92. Pembe oda uygulaması olarak da bilinen ve mevzuatta⁷ “aile-eş görüşü” olarak düzenlenen uygulamanın pandemi nedeniyle Kurumda iki yıldır yaptırılmadığı belirtilmiştir.
93. Kurumda Kur’an eğiticisi ve manevi danışman olarak görev yapan eğitici ile görüşme yapılmış; eğiticinin haftada iki gün dini eğitim verdiği, diğer günlerde ise mahpuslar ile manevi sohbet faaliyetleri gerçekleştirdiği öğrenilmiştir. Kur’an kursuna devam eden iki mahpusun olduğu, Kurum genelinde kurslara ve manevi sohbetlere katılımın yüksek olduğu aktarılmıştır.
94. Kurumda koğuştaki arası sohbet faaliyetleri yapılmamaktadır. Bunun yerine manevi rehberlik hizmeti vermek için din görevlisi ile koğuştaki sohbetlerin (15-20 dk. olarak) yapıldığı belirtilmiştir.
95. Kurumdaki din görevlisinin ayda en az bir defa konferans düzenlediği, özellikle bayram günlerinde gündüz koğuştaki ziyaretler gerçekleştirdikten sonra mahpuslara toplu konferans verdiği belirtilmiştir. Ayrıca ölüm orucu da dâhil olmak üzere intihar girişiminde bulunan mahpuslara psiko-sosyal destek haricinde manevi destek de verildiği eklenmiştir. Ek olarak manevi rehberlik birimince, yakınlarından birini kaybeden mahpusların koğuştaki taziyeye ziyaretlerinin gerçekleştirildiği ifade edilmiştir.
96. Kurumda daha önceden gerçekleştirilen faaliyetler kapsamında mahpuslar tarafından yapılan ürünlerin bulunduğu atölyeler gezilmiştir. Atölyelerde bulunan el yapımı ürünlerin pandemi öncesinde bir sergide sergilendiği belirtilmiştir. Ayrıca mahpusların Kurumdan ayrılırken yaptıkları el işi ürünleri satın alabildikleri de aktarılmıştır.

⁷ 30.03.2013 tarihli ve 28603 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Hükümlü ve Tutukluların Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelik’in 11.maddesi: “*Kapalı ceza infaz kurumundaki hükümlü ve tutuklulara, en geç üç ayda bir kez olmak üzere, üç saatten yirmi dört saate kadar eşleriyle kurumun bu tür ziyaretler için ayrılan bölümünde ve personelin yakın nezareti olmaksızın mahrem şekilde eş görüşmesi ödülü verilebilir.*”

97. İş Yurdu Müdürlüğü bünyesinde 2 kantin, 1 terzi atölyesi ve 1 fotoğraf atölyesi mevcuttur. Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumlarında barındırılan mahpusların suç türleri nedeniyle iş yurdu faaliyetlerinde çalıştırılmamaları dolayısıyla iş yurdunda sigortalı çalışan mahpus bulunmamaktadır

3.9. ŞİKÂYET PROSEDÜRLERİ

98. İdare tarafından; personelin tutumuna ilişkin Kurum İdaresine veya Cumhuriyet Başsavcılığına iletilen şikâyet dilekçelerinin özellikle dikkate alındığı, yapılan araştırmalar neticesinde kusur veya ihmali bulunan personeller hakkında idari soruşturma açıldığı ve şikâyetlerin adli nitelikte olması halinde ise ivedilikle Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulduğu dile getirilmiştir.
99. Kurumda, mahpuslar dilekçelerini hafta içi sabah sayımını gerçekleştiren personele teslim edebilmektedir. Teslim edilen dilekçeler baş memurluk birimince ilgili birimlere ayrıldıktan sonra kaşe ve tarih mührü vurularak o gün nöbetçi olan müdüre havale edilmektedir. Mahpuslarca kaleme alınan dilekçelerin genellikle oda değişikliği, revir, ziyaret, emanet para, emanet eşya, yemek konularına ilişkin olduğu anlaşılmıştır.
100. Mahpuslardan bazıları, yargılaması devam eden davalarında mahkemelere göndermek üzere dilekçe hazırlarken Kurum bilgisayarlarından faydalanmayı talep ettiklerini; ancak buna izin verilmediğini ve kendilerine savunmalarını elle (fiziki) yazmalarının söylendiğini ifade etmişlerdir. Devamında nakil geldikleri ceza infaz kurumlarında kaldıkları süre boyunca böyle bir durum ile karşılaşmadıklarını ve mahkemelere yazdıkları savunmalar için bilgisayar kullanmalarına izin verildiğini belirtmişlerdir.
101. Kurumda, son bir yılda işkence ve kötü muamele iddiasıyla Cumhuriyet Başsavcılığına beş şikâyet olmuştur. Söz konusu şikâyetlerin tümü hakkında “Kovuşturmaya Yer Olmadığı Kararı” alınmıştır.
102. Kurumdaki personel hakkında disiplin amirliğince yürütülen disiplin soruşturmalarının mevcut olduğu ve soruşturmaların sonuçlanmasına müteakip Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne bilgi verildiği belirtilmiştir. Kurumda 2021 yılı içerisinde 36 olayla ilgili olarak 99 personel hakkında idari yönden disiplin soruşturması yapıldığı bilgisi alınmıştır.

3.10.DIŞ DÜNYA İLE ETKİLEŞİM

103. Pandemi tedbirleri kapsamında Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün her aybaşında ceza infaz kurumlarına gönderdiği, görüş sayısı ve ziyaretçi sayısını bildiren görüş izni konulu yazılara istinaden Kurumda açık veya kapalı görüşler yaptırılmaktadır.
104. İdare, kapalı görüşlerin; yarım saatten az, bir buçuk saatten fazla olmayacak şekilde mahpusların buldukları koğuşların görüş gün ve saatinde yaptırıldığını ifade etmiştir. Görüşülen mahpuslar ise yaklaşık bir saat görüş yapabildiklerini belirtmişlerdir. Bakanlık kararları uyarınca Kurumda açık görüşlere başlanmış ve bu görüşler de 30 dakika olarak gerçekleştirilmektedir.
105. Başlatılan açık görüşlerde iki kişilik ziyaretçi sınırlaması bulunmaktadır. Açık görüş hakkından aşı olan veya daha önce COVID-19 hastalığı geçiren mahpuslar yararlanabilmektedir.
106. Görüşülen mahpuslar, açık-kapalı görüş sürelerinin birbirinden farklı olduğunu ve İdarenin mevcut uygulamasının iki görüşten birisinin seçilmesi şeklinde olduğunu (pandemi önlemleri kapsamında) ifade etmişlerdir. Açık görüş hakkını seçtiklerinde bu görüş türünün süresinin kısa olması nedeniyle kapalı görüş süresi ile arada zaman farkı oluştuğunu belirterek, aradaki bu zaman farkının açık görüşün devamında kapalı görüşe devam edebilmelerinin sağlanması ile telefi edilmesi talebinde bulunmuşlardır.
107. Yapılan görüşmelerde, mahpuslardan farklı görüşlere sahip (genellikle farklı terör örgütü mensupluğundan hükümlü) mahpusların aynı anda açık görüşe çıkarılmaları nedeniyle sıkıntılar yaşanabildiği, diğer mahpusların zaman zaman kendi ailelerine sözlü olarak sataşabildiği şikâyetleri alınmıştır.
108. Mahpuslar tarafından, kapalı görüşme süresinin fiilen yapılan görüşme süresi olarak değerlendirilmediği hususu Heyetimize iletilerek görüşme için beklenen sürenin görüş süresinden sayılmaması talebinde bulunulmuştur.
109. Kendileri ile görüşme yapılan mahpuslar, telefon görüşmelerinin 12 günde bir yaptırıldığını belirterek son dönemde telefon görüşlerindeki sıklığın azalmasından şikâyetçi olmuşlardır.
110. Kurumda tutulan mahpusların talep ettikleri günlük gazeteleri kantinden ve aylık yayınlanan dergileri dış kantin yoluyla alıp okuyabildikleri öğrenilmiş, bunun yanı sıra ziyaretçileri tarafından getirilen veya posta yolu ile gönderilen ders kitaplarının (fotokopiler hariç) incelenerek kendilerine verildiği belirtilmiştir.
111. Kurumda ortak yayın ağından verilen 26 adet televizyon kanalı bulunmakta olup kanallardan 3 tanesi (TRT World, Arapça ve Kürdi) farklı dildedir. Bedeli talep eden mahpuslarca

ödenmek üzere ücretli spor kanallarına abonelik yapılabildiği de gözlenmiştir. Ayrıca İdare tarafından, internetten eğitim videoları indirilip belirli saatlerde koğuş televizyonlarına yansıtıldığı ifade edilmiştir. Görüşme yapılan yabancı uyruklu bir mahpus, yayınlanan eğitim videolarının arasına “Türkçe Dil Eğitimi Videolarının” da eklenmesi isteğinde bulunmuştur.

4. TAVSİYELER

4.1. Kurum İdaresine Tavsiyeler

112. Kuruma kabulde yabancı mahpuslara verilmek üzere farklı dillerde bilgilendirme formları hazırlanarak dağıtılması ,⁸
113. Kişiler arası iletişim yeteneğinin geliştirilmesi için personelin hizmet içi eğitim müfredatına öfke kontrol eğitimi, kriz müdahalesi eğitimi, psiko-sosyal eğitim gibi özel eğitimlerin dâhil edilmesi,⁹
114. Koğuşlara kısıtlı saatlerde sıcak su verilmesi dolayısıyla mahpusların yaşadıkları mağduriyetler göz önünde bulundurularak maddi imkânlar da elverdiği ölçüde koğuşlara verilen sıcak su saat aralıklarının arttırılması, bununla birlikte sıcak su anonsunun mahpusların hazırlanabilmelerine imkân verecek şekilde önceden yapılması,¹⁰
115. Kurum çamaşırhanesi faaliyete geçirilene kadar engelli koğuşunda bulunan mahpusların kendi çamaşırlarını yıkamalarının mümkün olmadığı da göz önünde bulundurularak pandemi tedbirleri nedeniyle kapatılan Kurum çamaşırhanesinin tekrar açılmasının değerlendirilmesi,¹¹
116. Kurumda bulunan yumuşak (gözlem) odalarının temizliğinin yapılması ve boş olduğu zamanlarda havalandırılmasının sağlanması,¹²

⁸ **Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi (2012)12 sayılı Tavsiye Kararı Kural 3 ve yorumu:** “Yabancı uyruklu tutuklu ve hükümlülere insan haklarına saygı gösterilerek ve özel durum ve bireysel ihtiyaçları göz önünde bulundurularak muamele edilmelidir.”

⁹ **CPT Standarts /Inf (2001)16, 26.Ş :** “İnsani bir cezaevi sisteminin temel taşı, mahkûmlarla ilişkilerinde doğru yaklaşımın ne olması gerektiğini bilen, işini sadece bir görev değil meslek olarak gören, iyi seçilmiş ve eğitilmiş cezaevi personeli olmuştur. Mahkûmlarla olumlu ilişkiler kurmak, bu mesleğin temel özelliği olarak görülmelidir” Ayrıca bkz. (Mardin E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Raporu 91.Ş)

¹⁰ **Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 19.4:** “Genel hijyenin sağlanması için her mahpusun, iklime uygun sıcaklıkta ve mümkünse her gün, değilse haftada en az iki kez (veya gerekiyorsa daha sık olarak) banyo veya duş yapabilmesi için uygun tesisler sağlanmalıdır.” Ayrıca bkz. (TİHEK Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Raporu 156.Ş)

¹¹ **BM Mahpusların Islahı için Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Rules), Kural 19.2:** “Bütün giysiler temiz ve uygun koşullarda tutulur. İç çamaşıruları temizliğin korunması için, gerekli sıklıkta değiştirilir ve yıkanır.”

¹² **Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 19.1:** “Cezaevlerinin bütün bölümleri her zaman gerekli şekilde bakımlı ve temiz tutulmalıdır.” Ayrıca bkz. (TİHEK Kırıkkale F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Raporu 88.Ş)

117. Kantine getirilen meyve-sebzelerde çeşitliğinin artırılması, satışa sunulan ürünlerin arasına brokoli ve havuç gibi sebze çeşitlerinin de eklenmesi, ayrıca daha dayanıklı ısıtıcıların da ürün listesine dâhil edilmesi,¹³
118. Kurum revirinde intihar riski bulunan, yeşil veya kırmızı reçeteli ilaç kullanan, ciddi kronik rahatsızlığı bulunan mahpusların bilgilerinin yer aldığı panonun asılı olduğu görülmüş olup hasta mahremiyeti ilkesi bakımından uygun olmadığı değerlendirilen söz konusu uygulamanın sadece revir personelinin görebileceği şekilde tatbik edilmesi,¹⁴
119. Engelli koğuşunda tutulan mahpusların tedavileri için gerekli olan pansuman malzemelerinin kendilerine tesliminde gecikme yaşanmasına mahal verilmemesi,¹⁵
120. Mahpusların sosyalleşmesi ve boş zamanlarını değerlendirmeleri amacıyla psiko-sosyal servis faaliyetleri ile eğitim-öğretim faaliyetlerinin düzenlenmesi, atölye ve grup çalışmalarının yapılması, iş meslek atölyelerinin tekrar faaliyete geçirilmesi,¹⁶
121. Aynı havalandırma alanlarını kullanan mahpusların yine aynı anda spor faaliyetlerine katılmasının pandemi tedbirlerine aykırılık teşkil etmeyeceği değerlendirildiğinden bu mahpusların beraber spor faaliyetine çıkarılma taleplerinin yerine getirilmesi,¹⁷
122. Mahpusların cezaevinde ürettikleri ürünleri satarak para kazanmalarına imkân sağlayan sergi, stant vb. uygulamaların tekrar faaliyete geçirilmesi,¹⁸

¹³ **Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 31.5:** “Mahpuslar güvenlik, iyi düzen ve hijyen gereklerine uymak koşuluyla, yiyecek ve içecek de dahil olmak üzere serbest toplumdakilerden anormal bir biçimde pahalı olmayan malları satın alma ya da edinme hakkına sahip olmalıdırlar.”

¹⁴ **BM Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Rules), Kural 26.** “Sağlık hizmetleri, bütün mahpusların doğru, güncel ve gizli tutulan kişisel tıbbi dosyalarını hazırlar ve tüm mahpusların kişisel tıbbi dosyalarına, istemleri halinde erişimleri sağlanır.”

¹⁵ **CPT Inf/ (93) 12 § 34:** “Sağlık hizmetleri, doktora danışma talepleri gereksiz gecikme olmadan karşılanacak şekilde düzenlenmelidir.”

¹⁶ **Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 25.2:** “Tutuklu ve hükümlülerin yeterli kişisel ve sosyal temasta bulunabilmesi için her gün gerektiği kadar süreyle odalarının dışında zaman geçirmelerine izin verilmelidir.” Ayrıca bkz. (TİHEK Doğubeyazıt T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Raporu 140. §)

¹⁷ **CPT/Inf(92)3-part2 47.§:** “Mahkûmlar, içinde buldukları hücredeki fiziksel şartlar ne kadar iyi olursa olsun, haftalar belki de aylar boyunca hücrelerinde kilitli biçimde çürümeye bırakılamazlar. CPT'ye göre tutukevlerindeki mahkûmların günün makul bir kısmını (sekiz saat veya daha fazla) hücreleri dışında, belirli amacı olan ve değişen faaliyetler yaparak geçirmeleri hedeflenmelidir. Doğal olarak, hüküm giymiş mahkûmların bulunduğu kurumlardaki programlar daha da uygun olmalıdır.” Ayrıca bkz. (TİHEK Sincan 1 Nolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Raporu 88. §)

¹⁸ **Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 26.2/3 ve Birleşmiş Milletler Mahkûmlara Uygulanacak Muameleye İlişkin Standart Asgari Kurallar, Kural 96.2 ve 98.1:** “Tutuklu ve hükümlülere yeterli düzeyde ve faydalı çalışma imkânı sağlanmalı; mümkünse yapılan çalışma, tutuklu ve hükümlülerin serbest kaldıktan sonra gelir elde etme kapasitesini kaybetmemesini, hatta geliştirmesini sağlamalıdır.” Ayrıca bkz. (TİHEK Doğubeyazıt T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Raporu 141. §)

123. Uzun süre ayrı kalıp sohbet hakkından yararlanamayan mahpusların diğer mahpuslara göre psikolojik rahatsızlıklara yakalanma olasılığının yükseldiği hususu da göz önünde bulundurularak, sohbet hakkının uygun şartlarda mahpuslara kullanılması, ¹⁹
124. Bazı ceza infaz kurumlarında uygulanmaya başlanan ve mahpusların yargılandıkları mahkemelere hitaben yazdıkları dilekçelerin elektronik ortamda hazırlanmasına imkân veren bilgisayar odası uygulamasının Kurumda faaliyete geçirilmesinin değerlendirilmesi, ²⁰
125. Hem mahpusların hem de ziyarete gelen yakınlarının güvenlik ve huzurunun sağlanması adına farklı görüşlere (genellikle farklı terör örgütü mensupluğundan hükümlü) sahip mahpusların aynı anda açık görüşe çıkartılmamasına özen gösterilmesi, ²¹
126. Kapalı görüş süresinin mahpusun koğuştan çıktığı andan itibaren başlatılması yerine görüş süresinin hesaplanmasında fiili görüşmenin başladığı anın esas alınması, ²²
127. Kurumdaki “internetten eğitim videolarının indirilip belirli saatlerde koğuş televizyonlarına yansıtılarak mahpuslara izlettirilmesinin” olumlu bir iyi uygulama örneği olduğu değerlendirilmekle birlikte yabancı mahpusların da isteği doğrultusunda eğitim videoları arasında Türkçe Dil Eğitimi videolarının da eklenmesi, ²³

4.2. Adalet Bakanlığına Tavsiyeler

128. Ceza infaz kurumlarında salgın döneminde kısıtlanan “en geç üç ayda bir kez olmak üzere, üç saatten yirmi dört saate kadar eşleriyle kurumun bu tür ziyaretler için ayrılan bölümünde ve personelin yakın nezareti olmaksızın mahrem şekilde uygulanması gereken eş görüşmesi ödülünün” pandemi tedbirleri çerçevesinde tekrar mahpuslara kullanılması için gözden geçirilmesi, ²⁴

¹⁹ Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 27.6 : “ Spor, oyunlar, kültürel faaliyetler, özel hobiler ve diğer boş zaman uğraşlarına imkân sağlanmalı ve mümkün olduğunca mahpusların bu etkinlikleri organize etmelerine izin verilmelidir. ” Ayrıca bkz. (TİHEK (2019) Bolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Raporu 76.Ş)

²⁰ BM Mahpusların İslahı İçin Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Rules), Kural 57. “Mahpusların şikâyet ve talep hakkını kullanabilmesi, hatta isterse bu hakkı anonim bir şekilde kullanmasının sağlanması için koruyucu önlemler alınır.”

²¹ Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 52.2 : “Mahpusların, cezaevi personelinin ve tüm ziyaretçilerin emniyetini sağlamak ve şiddet riski ile emniyeti tehdit edebilecek diğer olayları en aza indirmek için düzenlemeler yapılmalıdır.”

²² CPT Standarts /Inf(92)3-part2, 51. Ş: “Mahkûmların dış dünyayla temaslarını makul düzeyde devam ettirmesi de çok önemlidir. Herşeyden önce mahkûmlara aileleriyle veya yakın arkadaşlarıyla ilişkilerini devam ettirebilme imkanı verilmelidir. Buradaki temel prensip, dış dünyayla temasın desteklenmesi olmalıdır; bu tür temasın sınırlandırılması sadece kayda değer güvenlik endişeleri veya kaynak kısıtlılığı nedenlerine dayandırılabilir.” Ayrıca bkz. (Mardin E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Raporu 92.Ş)

²³ Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 37.1 : “Yabancı uyruklu mahpusların farklı ihtiyaçlarını karşılamak için pozitif önlemler alınmalıdır.”

²⁴ BM Mahpusların İslahı İçin Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Rules), Kural 58. “Esle özel görüşme izni verildiği durumlarda, bu hak ayırım yapılmaksızın kullanılır ve kadın mahpuslar da bu hakkı erkek mahpuslar

129. Atipik Psikoz olduğu değerlendirilen mahpusun tek kişilik odada kaldığı ve gerçeklik algısının bozulduğu anlaşıldığından kendi kendine kalmasının uygun olmadığı düşünülmekte olup kişinin sağlık durumuna uygun başka bir kuruma nakledilmesi,²⁵

4.3. Jandarma Genel Komutanlığına Tavsiyeler

130. Kurum dışına sevklerde Jandarma kolluk personeli tarafından yapılan mahpusların beden aramalarının mevzuata uygun şekilde yapılmasına özen gösterilmesi,²⁶

4.4. Adana Gençlik ve Spor İl Müdürlüğüne Tavsiyeler

131. Ceza İnfaz Kurumu İdaresi tarafından önceden iletilen ihtiyaç listesindeki spor malzemelerinin Kuruma tedariki sağlanarak mahpuslara yönelik ıslah fonksiyonunun devamına katkıda bulunulması²⁷

hususları tavsiye edilmektedir.

ile eşit koşullarda kullanır. Güvenlik ve onurun korunmasını dikkate alarak, adil ve eşit erişim sağlayacak usuller ve mekanlar, kullanılabilir duruma getirilir.”

²⁵ **CPT Standarts /Inf(93)12-part, 43.Ş :** “Ruhsal hastalığı olan tutuklular, yeterli donanım ve uygun eğitilmiş personele sahip bir cezaevinde tutulmalı ve burada bakılmalıdır. Bu tesis, sivil bir akıl hastanesi veya cezaevi sistemi içerisindeki özel donanımlı bir psikiyatrik birim olabilir.” ve **Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 12.1-12.2:** “Akıl hastaları ile ruh sağlığı durumları nedeniyle cezaevlerinde hapsedilmesi uygun olmayan kişiler bu amaca uygun olarak kurulmuş bir kurumda tutulmalıdır. Buna rağmen, söz konusu kişiler, istisnaî olarak cezaevlerinde tutuluyorsa, onların statü ve ihtiyaçlarını gözeten özel düzenlemeler yapılmalıdır.”

²⁶ **Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 54.7:** “Arama esnasında, mahrem yerler ile ağız, burun ve kulak içinde yapılacak inceleme sadece doktor tarafından yapılmalıdır.” Ayrıca bkz. **(TİHEK Mardin E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu 95.Ş)**

²⁷ **BM Mahpusların Islahı için Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Rules), Kural 4:** “Ceza infaz kurumu idareleri ve diğer yetkili makamlar, düzeltici, ahlaki, manevi, sosyal ve sportif nitelikler taşıyanlar da dahil olmak üzere eğitim, mesleki eğitim, iş ve uygun olan başka destek türlerini sunmalıdır. Tüm bu programlar, faaliyetler ve hizmetler mahpusların bireysel ihtiyaçları doğrultusunda verilmelidir”.